

Последице Балканског рата 1999. године

Л.П. Малишев, професор Академије војних наука

У низу чланака листа “Независимаја газета” извршена је анализа последица војних удара по објектима Југославије¹. Међутим, у тим чланцима нема правне оцене удара НАТО по објектима Југославије као ни саме такозване “хуманитарне акције”. Овај чланак је замишљен тако да попуни ту празнину и прецизира улогу оружја високе прецизности у систему војне политике земаља НАТО.

Чланак садржи: карактеристику размера последица удара НАТО са становишта захтева Међународне конвенције из 1977.г. о забрани војног или било ког другог непријатељског утицаја на природну средину, дефиницију врсте Балканског рата са становишта међународног права и улоге оружја високе прецизности у систему политике НАТО.

Основну поставку војно-политичке стратегије - политике националне безбедности САД - представља тврдња да је “рат био, јесте и у XXI веку ће остати средство политике”², прецизирајмо - америчке. Зато су руководиоци САД одавно развијали идеју проналажења активног средства вођења политике “проширења граница интереса” САД уз коришћење војне моћи, али не прибегавајући сили атомског оружја.

Дијалектичка међусобна веза “одбрамбености” и “офанзивности” америчке националне политике јасно се изражавала у стратегијама атомског одвраћања и економске политике. “Одбрамбеност” одвраћања у тумачењу политичких руководиоца САД није имало значење пружање отпора онима који би претендовали на територију САД, него и одвраћање силом атомског оружја оних који би спречавали америчку експанзију. “Офанзивност” америчке политике атомског одвраћања се испољавала у политичком и економском супротстављању на рачун исцрпљивања СССР у трци за стратешким атомским наоружањем у глобалним размерама и конвенционалним наоружањем на континенталним аренама војних операција. Требало је да главни циљеви америчке политике атомског одвраћања допринесу остваривању главних задатака “политике силе” и “одвраћања”, тј. увлачењу капиталистичких земаља у војни савез под покровитељством САД с тим да се СССР (Русија) изолује и истисне из Источне Европе.

Америчка политика атомског одвраћања је, на крају крајева, требало да доведе до постизања главног циља - дегенерације совјетског уређења путем економског исцрпљивања и унутрашње трансформације СССР у трци за атомским, конвенционалним наоружањем и вршењем психолошких диверзија³. Основни објекат америчке политике атомског одвраћања је после распада СССР и Организације варшавског уговора постала Русија, према којој ће се главни циљеви испољавати у економском исцрпљивању на рачун обавезног смањења наоружања у вези свих Уговора које су СССР и Русија раније склопили, што мора довести до коначног економског исцрпљивања Русије, неуспеха у спровођењу војне реформе и распада војно-индустријског комплекса, тј. до њеног претварања у сировински додатак Запада без рата⁴.

¹ 1. В. Мухин. Балкан - зона еколошке катастрофе. НВО бр. 21, 4-10-6-99. 2. Л.Г. Пахомов, В.Н. Спектор. У Европи је већ почела еколошка катастрофа. Независимаја газета, 23.6.1999. бр. 111 (1927).

² Г. Кан. О ескалацији. Истраживања Хадсонског института о питањима националне безбедности и међународних односа. Скраћени превод са енглеског. М. ВИ. 1966. с. 325.

³ Г.А. Трофименко. САД: политика, рат, идеологија. М., “Мисао”, 1976, с.154.

⁴ Л.П. Малишев. Проблеми политике атомског одвраћања: прошлост, садашњост, будућност. Материјали међународне конференције. Анализа система на прагу миленијума: теорија и пракса. Москва, 16-18. децембра 1997.г. М., Интелект”, 1997. с.124.

Зато се за први узрок појаве оружја високе прецизности може сматрати потреба да се створи средство за вођење рата са предвидивим резултатима и по “приступачној” цени.

Идеја савременог схватања принципа и садржаја планирања примене оружја високе прецизности (“прецизног” - према терминологији САД) се појавила пошто су у САД 1960-1966.г. били издати научни радови Ј.Б. Зељдовича који су обухватили радове о теорији горења и детонације, физике ударних таласа и теорији хидродинамике⁵. У стварању прецизног оружја су биле ангажоване водеће лабораторије и научноистраживачки институти САД. Коначно формирање система стратешких циљева за свеукупно планирање примене конвенционалног и атомског оружја било је фиксирано директивом “Д-068” председника САД Џ. Картера 1978.г. и прихватањем плана “СИОП-5Д”. И ако је у ранијем (до 1978.г.) систему стратешких циљева за гађање атомским оружјем било 6.500 објеката на територији свих земаља Организације варшавског уговора, нови систем стратешких циљева је обухватао 40.000 објеката само на територији СССР, од чега су 15.000 економски објекти⁶.

Стварању савременог прецизног оружја је допринео још један узрок: радикална трансформација структуре економског и војног потенцијала развијених земаља, која је изведена од 1950. до 1980.г. као резултат четири револуције: две индустријске, транспортне и урбанизације. Прва од две индустријске револуције била је базирана на четвороструком порасту производње нафтне индустрије и петоструком порасту производње органске хемије. Капацитети рафинерија и петрохемијских фабрика у приобалним регионима САД порасли су шест пута, Западне Европе - двадесет пута, СССР - 15 пута, Јапана и Јужне Кореје - тридесет пута⁷. Друга од две индустријске револуције ослањала се на бурни пораст информатике и атомске енергетике од 100 пута. Укупни капацитети нуклеарки су 1984. године већ износили: за европски део СССР - 5,3 kW/km²; за САД (без Аљаске) - 6,5 kW/km²; за Француску, Енглеску и Западну Немачку - 60 kW/km². Очекивало се да до 2000. године капацитети нуклеарки могу достићи у СССР - 44 kW/km², САД - 22 kW/km², Француској, Енглеској и Западној Немачкој - до 150 kW/km²⁸.

Током револуције урбанизације дошло је до радикалне индустријализације приобалне зоне мора, језера и крупних река. Упоредо са концентрацијом енергетике, индустрије, транспортних терминала и становништва у градовима дошло је до нагомилавања запаљивих, експлозивних, радиоактивних и отровних материја на територији лучко-индустријских зона. У сваком граду са преко милион становника потпуна резерва горива се процењује на 10-40 мегатона, од чега до 70% отпада на дрво, до 20% на нафту и нафтине деривате, а преко 10% су пластичне масе, полимери и индустријска органика⁹. О размерама потенцијалне хемијске опасности може се судити по висини леталних доза (л.д.) нагомиланих у градовима Западне Европе: арсеник - 0,5 милијарди л.д.; баријум - 5 милијарди л.д.; фосген - трилион л.д.; хлор - преко 10 трилиона л.д. Резерви тих материја има довољно за уништење човечанства преко 2.000 пута¹⁰.

Према томе, полазну идеју за творце прецизног оружја способног да изазове техногене катастрофе представљало је формирање нове класе објеката - еколошки опасних. У њих

⁵ Zeldovich Ya.B. The theory of detonation. N.Y. Acad. Press, 1960, 330 p. Physics of shock waves and high-temperature hydrodynamics phenomena. N.Y. Acad. Press, 1966, Vol. I, 464 p., Vol. 2, 451 p. Извор: Зељдович Ј.Б. Одабрани радови. Хемијска физика и хидродинамика. Под редакцијом Ј.Б. Харитона, М. Наука, 1984, 374 с.

⁶ Е.Г. Шевељев. Увод у војну системологију. М. ВАГШ, 1993, с.8.

⁷ Светски океан: економика и политика. Под редакцијом академика Примакова Ј.М., М. Мисљ (мисао), 1986, 622 с. Надточјј Г.Л. Географија поморске пловидбе. М., Транспорт, 1985, с.199.

⁸ Л.П. Феоктистов. Трка за наоружањем и научно-технички прогрес су неспојиви. Комунист. 1986, бр. 15, с. 99.

⁹ М.И. Будико и др. Глобалне климатске катастрофе. М., Гидрометеоиздат, 1986, с. 86.

¹⁰ Т.А. Ајзатулин. Хемијска опасност, “Безопасност” (безбедност), 1992, бр. 3, с. 37.

спадају сви типови електричних централа, капацитети за производњу атомског горива и атомске муниције, хемијска, петрохемијска, металуршка и биотехнолошка предузећа, рафинерије, складишта за њихове сировине и производе, цевоводи за транспорт нафте, гаса и амонијака, као и војни објекти који садрже радиоактивне и отровне материје, њихова складишта и депоније отпада. Такви објекти су углавном смештени у лучко-индустријским зонама градова-саобраћајних чворова. Зато су лучко-индустријске зоне постале најбитнији елементи који дефинишу стабилност функционисања система објеката било које државе у мирнодопско време и током рата. Управо су оне постале рањиви елементи структуре објеката сваке развијене државе у случају оружаног сукоба или утицаја секундарних фактора онеспособљавања у виду елементарних и техногених катастрофа¹¹.

Истраживања америчких и совјетских научника су показала да разарање система за одвођење топлоте може довести до топлотне експлозије и нуклеарне катастрофе са разарањем реактора и испуштањем до 70% радиоактивности из њега. Разарање складишта искоришћеног нуклеарног горива је још опасније, пошто је радиоактивност нуклеарног отпада за ред величина већа од свежег нуклеарног горива. Зона радиоактивног загађења која се у тим случајевима формира може имати дужину 1,5-2 хиљаде км¹².

У случају разарања еколошки опасних објеката конвенционалним оружјем током војних операција, као што је потврђено у Персијском заливу 1991.г., “ослобађају” се изванредно моћне силе - секундарни фактори онеспособљавања у виду пожара, експлозија, потапања, зона хемијског или радиоактивног загађења. Сличност и упоредивост последица таквих хаварија са факторима онеспособљавања од оружја масовног уништавања по ватреном дејству, ударном таласу, топлотном зрачењу, хемијском и радијационом загађењу потврђени су догађајима друге половине двадесетог века. Тако су експлозије бродова у лукама доводиле до разарања и пожара у преко 80% зграда у градовима и смрти дела становништва. Приликом експлозија бродова у лукама крхотине масе од 1 тоне су доспевале на растојање од 2 миље, масе 100 кг - до 12 миља, док је до прскања стакла долазило на растојању до 30 миља. Таласи од експлозије су избацивали бродове депласмана до 5.000 тона и на 250 м од обалске линије, уништавали бродове у радијусу до 2 миље. Подводни талас до кога долази одмах после таласа од експлозије откидао је бродове са сидра, кидало везове бродова у пристаништу и избацивао те бродове на обалу, што је доводило до нових пожара и експлозија¹³.

Пожари до којих је дошло током масовних бомбардовања Дрездена, Хамбурга, Осаке и Токија 1943-1945.г. однели су у сваком граду више жртава него што је погинуло у експлозији атомских бомби у Хирошими и Нагасакију. Ти пожари су открили појаву “ватрене буре”; у ватри и вихорима такве буре је гинуло 30% укупног броја жртава од рањавања и опекотина, остали су умиралли од тровања угљенмоксидом. Низ експлозија у фабрикама пластичне масе, на терминалима поморског превоза течних гасова и у фабрикама ракетног горива био је праћен ширењем ударног таласа на растојање 6-8 км, премашујући радијус ударног таласа од атомске експлозије од једне мегатоне притиска 0,2 kg/cm² на фронту ударног таласа¹⁴. Ударац металне крхотине брзином од преко 46 m/sec може довести до детонације транспорта - цистерне за превоз гаса или терминала, складишта течних гасова. В. Маршал је показао

¹¹ Л.П. Малишев. Војно-еколошка анализа Европе. М., ГШ ВС РФ “Безопасност-92 ОВС”, М., 1992, с. 73.

¹² Д. Ремберг. Разарање атомских енергетских постројења током рата. САД, Лексингтон Бук, 1980, превод са енглеског ВЦП бр. Д-0448, М., 1982, с. 322.

¹³ Л.Н. Скрјагин. Тајне поморских катастрофа. М., Транспорт, 1986, 366 с.

¹⁴ Л.П. Малишев. Премда је оружје конвенционално. “Зелени крст”, 1993, бр. 1, с. 25.

прерачунавање енергије експлозије у тротилни еквивалент: маса гаса у тонама помножена коефицијентом који за површину Земље износи 6-8¹⁵.

Код хаварија на технолошким постројењима где се хемијски процеси одвијају под притиском преко сто атмосфера и на температури преко 1.000°C могућа су нагла испуштања лакозапаљивих материја са настанком пожара у облику ватрених лопти. Дејство ватрених лопти слично је озрачености од атомског оружја са радијусом смртног исхода до 300 метара. Као аналози дејства хемијског оружја могу послужити хаварије у Сан-Хуан Иксуатепеку (Мексико, 1984.г.) и Бопалу (Индија, 1984.г.)¹⁶.

Као аналози дејства радиолошког оружја могу послужити хаварије у складишту радиоактивног отпада НПО “Мајак” (научно-производног удружења “Светионик”) 1957. године, експлозија горива у реактору атомске подморнице у заливу Чажма 1985.г., хаварија Чернобилске нуклеарке 1986.године¹⁷.

Током Ирачког рата 1998.г. и Балканског рата 1999.г. ефикасност последица дејства прецизним оружјем испољена је још јасније.

САД су током четири дана војних операција 1998.г. у Ираку испалиле 325 крилатих ракета “Томаhawk” и применили 90 теледиригованих бомби са поморских јуришних авиона, колико је било испалењено за 38 дана Персијског рата 1991.г. Американци су практично у полигонским условима организовали демонстрацију бојевих могућности прецизних ударних средстава које су планирали да уведу у наоружање тек 2000. године. Читава војна акција је спроведена у оквиру деловања оперативног удружења ратне морнарице САД. Штета нанета Ираку 300 пута је премашила трошкове САД за допремање и бојеву примену прецизног оружја¹⁸.

Током Балканског рата је погођено преко 30 рафинерија и хемијских објеката којом приликом је дошло до цурења и испуштања опасних компоненти, што је захтевало хитну евакуацију преко 70.000 људи из опасних зона¹⁹. Њихово разарање је било праћено опсежним загађењем атмосфере, водених токова, тла и подземних вода врло отровним и штетним материјама (хлор, његови деривати, киселине, феноли и т.д.) у радијусу 50-200 км од разореног предузећа.

Сваки петрохемијски објекат у својој зони складишти до 500.000 тона угљоводоничког горива. Они садрже енергију еквивалентну 3-5 мегатона тротила²⁰. Разарање петрохемијских и објеката производње угља у Југославији довело је до наглог топлотног испуштања 90-150 мегатона и било је праћено крупним пожарима са формирањем облака који су садржавали велику количину чађи, тешких метала (олова, живе), сумпор-диоксида, азотних оксида, оксида угљеника, диоксида, ароматичних угљоводоника I класе опасности, као и бензопирена са канцерогеним својствима. Избацивање на висину до 3.000 метара стотина тона токсичних продуката сагоревања довело је до њиховог преношења на растојање од много стотина километара преко Белорусије на територију Русије све до линије Псков-Смоленск. То испуштање топлоте је узроковало климатску катастрофу прве половине лета 1999.г.

Ослобађање опасних хемијских материја (сировина и продуката хемијске, петрохемијске и медицинске производње) приликом разарања индустријских објеката доводи до тога да њихова концентрација у атмосфери толико премаши дозвољене да се може

¹⁵ М. Нетлетон. Детонација у гасовима. М., “Мир”, 1989. с. 117.

¹⁶ Ј.П. Михно. Отклањање последица хаварија и елементарних непогода. М., Атомиздат, 1979, с. 13.

¹⁷ В. Маршал. Основне опасности хемијске производње. М., Мир, 1989, 389 с.

¹⁸ “Независимоје војное обозреније” (независни војни преглед), 1998, бр. 51, с. 3-6.

¹⁹ В. Мухин. Балкан - зона еколошке катастрофе. НВО, бр. 21, 4-10.6.99., с. 2.

²⁰ В. Маршал. Основне опасности хемијске производње. М., Мир, 1989, с. 8.

поредити са применом хемијског оружја. Хемијско онеспособљавање као пратећи и каснији ефекат доводиће до мутација флоре и фауне, смањења имуног статуса становништва (мутације, алергије и ширење ризичних група за СИДА-у и хепатитис, смањење отпорности на контаминацију), пораста оболелих од рака и болести унутрашњих органа. Епидемије које притом настају и то још у неповољним еколошким условима лако могу “склизнути” у пандемије за које не постоје континенталне границе.

Нарочита претња је везана за проблем Црног мора у коме се “мртав” резервоар сумпороводоника налази на дубини 50-80 м од површине. Засићеност живог слоја Црног мора органским компонентама последица војних удара на Југославију може довести до избацијања сумпороводоничког слоја на површину, смрти Црног мора и свих приобалних територија²¹.

Знатно повећање нивоа радиоактивности на територији Србије, Македоније, Црне Горе и поготово Косова представља резултат примене крилатих ракета “Томахавк” и пројектила од 30 мм које улазе у комплет наоружања америчких јуришних авиона “А-10”. У главама крилатих ракета “Томахавк” се користи око 3 кг осиромашеног урана. Противоклопна језгра КР “Томахавка” и пројектила од 30 мм произведена су од отпада нуклеарног горива - легура осиромашеног урана-238 (96-99%), урана-235 (3,5-0,71%), од чега се 80% када погоди циљ претвара у облак “керамичког аеросола” и прашине из урановог оксида који се могу ширити десетинама километара. Млаз алфа-честица које зрачи уран-238 озбиљно штети људском организму. Врло отровне паре аеросола и прашина урановог оксида изазивају неповратна оштећења унутрашњих органа што потом доводи до обољења од рака. Код рањавања таквом муницијом и њеним крхотинама долази до снажног киданја ткива и радиоактивног загађења организма. После рата у Персијском заливу 1991.г. у зони војних операција је већ било остављено од 300 до 800 тона осиромашеног урана. Преко 90.000 војника (од укупно 697.000 који су били у региону) се жалило на здравствене проблеме - оштећења дисајних путева и јетре, грозницу, главобоље, низак крвни притисак. Међу децом рођеном у зони сукоба и децом војника који су ратовали у Заливу, има много оболеле од леукемије. Пентагон је признао специфичност “синдрома Рата у Заливу”²².

Ниво радиоактивности језгра пројектила јуришног авиона “Ф-10” износи око 3,4 миликирија. Његова површина зрачи око 1.000 алфа-честица и 36.000 бета-честица у секунди. Маса пројектила износи око 400 г, док маса радиоактивног језгра износи око 75 г. На терену подвргнутом ударима авиона “А-10” се детектују делови са нивоом радиоактивног зрачења реда величина 10 милирендгена на сат. Чак и незнатно премашивање радијационог фона изазива ефекте развоја оштећења по механизму утицаја супер-малих доза на специфично осетљиви део становништва²³.

Упоредите: приликом експлозије атомске бомбе у Хирошими 1945.г. на Земљу је пало свега 740 г радиоактивног отпада што је било довољно за онеспособљавање три покољења људи који су преживели атомску трагедију. Приликом Чернобилске хаварије је избачено 63 кг радиоактивног отпада. Приликом експлозије сваког пројектила са јуришног авиона “А-10” и сваке ракете “Томахавк” избацује се радиоактивни отпад са за ред величина већом радиоактивношћу него приликом експлозије атомске бомбе у Хирошими. Када израчунамо

²¹ Л.Г. Пахомов, В.Н. Спектор. У Европи је већ почела еколошка катастрофа. Независимаја газета, 23.6.1999. бр. 111 (1927).

²² С. Шерман. Осиромашени уран. (Извор: Vam the Use of Depleted Uranium Weapons). GAZETA.RU. 16.7.1999. бр. 033.

²³ Л.Г. Пахомов, В.Н. Спектор. У Европи је већ почела еколошка катастрофа. Независимаја газета, 23.6.1999. бр. 111 (1927).

збирну радиоактивност избачену у центру Европе, схватићемо да она неколико хиљада пута премашује радиоактивност атомског бомбардовања Хирошимае.

Примена муниције са осиромашеним ураном представља изузетно опасну претњу по здравље и дуготрајно радиоактивно загађење огромних територија не само Југославије, него и многих других европских земаља - од биолошког загађења због повећане концентрације тешких метала. То истовремено обезбеђује некурентност захваћених територија на тржишту хране током 50-100 година, што може негативно утицати на пољопривреду тог региона пошто у Јужној Европи неће више бити еколошки чистих намирница. Оне ће се морати увозити из других региона.

Као резултат бојеве примене новог покољења прецизног оружја на Балкану се развија изузетно крупна еколошка катастрофа која ће захватити читаву Европу. Многе земље још увек нису свесне њених последица. Међутим, прорачуни показују да ће економски и социјални губици бити знатни. Њихове последице ће се осећати током многих деценија²⁴.

Дакле, основне последице Ирачких из 1991. и 1998.г. и Балканског рата из 1999.г. су “широке, дугорочне и озбиљне последице” које наносе нарочито озбиљну штету природи и привреди Ирака, Југославије и суседних држава Евроазије, што се у потпуности подудара са дефиницијама међународне Конвенције из 1977.г. о забрани војног или било ког другог непријатељског коришћења средстава утицаја на природну средину.

Међутим, ако пажљивије погледамо обележја изведених војних операција НАТО у Југославији: а) постојање обележја првенства или иницијативе прве примене од неке државе оружане силе против друге државе уз кршење Повеље ОУН; б) напад оружане силе НАТО на територију друге државе; в) те операције су праћене бомбардовањем територије државе; блокадом лука те државе оружаном силом; напад на копнене, поморске и ваздушне силе; примена оружане силе једне државе која се налази на територији друге, кршење услова склопљених споразума ОУН о признавању суверености и неприкосновености држава-чланица ОУН; г) слање, од стране државе или у име државе, наоружаних банди, група, регуларних снага или плаћеника на територију друге државе. Постојање у деловању државе (коалиције држава) свих побројаних услова мора се сматрати за чин агресије што дозвољава жртви агресије да искористи своје право на самоодбрану²⁵.

Имајући у виду побројана обележја, “хуманитарна акција” НАТО у Југославији се убедљиво може назвати отвореном агресијом, пошто прецизно одговара формулацијама наведеним у Повељи ОУН и у тексту резолуције ХХИХ заседања Генералне скупштине ОУН од 14. децембра 1974.г. “О дефиницији агресије”.

Закључци.

1. Прецизна средства оружаног дејства на објекте Ирака и Југославије потпадају под дефиницију члана 2 исте Конвенције, као “средства дејства на природну средину ради намерног управљања природним процесима - динамике, састава или структуре Земље, укључујући њену биоту, литосферу, атмосферу или космички простор”. Према дефиницијама прилога наведене Конвенције “Усаглашена схватања Саветовања Комитета ОУН за разоружање” утицај онеспособљавајућих фактора дејства на природу који се могу класификовати као аналог утицаја онеспособљавајућих елемената следећих врста оружја. Пробојног - као аналог пробојних елемената (бајонета, метка, противоклопних наглавака). Распрскавајућег оружја - као аналог дејства ударног таласа и брзолетећих гелера. Запаљивог оружја - као аналог дејства пламена и топлотне струје. Хемијског оружја - као аналог дејства

²⁴ В. Мухин. Балкан - зона еколошке катастрофе. НВО, бр. 21, 4-10.јуна 1999. с.2.

²⁵ Правни енциклопедијски речник. Гл.ур. А.Ј. Сухарев. Ред. одбор: М.М. Богуславски и др. Друго изд., доп., М. Совјетска енциклопедија, 1987. с. 14.

отровних хемијских материја. Бактериолошког оружја - као аналог дејства патогених микроба и токсина. Радиолошког оружја - према дејству радиоактивних материја. Атомског оружја - као аналог дејства ударног таласа, топлотног зрачења, јонизујуће радијације, радиотоксичних материја²⁶.

2. Систем прецизног оружја” представља офанзивни систем наоружања развијене државе (коалиције држава) намењену за оружаном (војном силом) решавање конфликтне ситуације између ривалских држава (коалиција држава) зависно од политичких циљева које свака страна решава у оружаном сукобу, карактера и размера примене ударних средстава за постизање стратешких и оперативно-тактичких задатака. Агресор (у дотичном случају - НАТО) по правилу има политичке циљеве: као прво, да нанесе економску, социјалну и еколошку штету непослушној држави - Југославији. А као друго, да очита психолошку лекцију другим сувереним државама шта ће се са њима десити ако се не буду потчиниле диктату силе САД. Прецизно оружје може да за државу која се брани послужи како као средство одвраћања агресије, тако и као средство одмазде агресору приликом заштите суверених права и територијалне независности.

Зато има довољно основа за то да се систем прецизног оружја сматра за четврту компоненту стратешких сила сваке државе за одвраћање.

3. Од почетка војних операција ефекат појачавања удара прецизним оружјем путем дејства секундарних онеспособљавајућих фактора хаварија и тровања воде, ваздуха и човекове околине може бити неколико хиљада пута већи. Оружани сукоб развијених земаља на европском копну уз примену прецизног оружја са конвенционалним пуњењем може практично довести до нестанка садашњих цивилизација Европе и Азије, довести у сумњу могућност очувања живота на Земљи. Оружани међунационални конфликти у Заједници Независних Држава или деловање терористичких група може довести до разарања појединих опасних објеката и развоја еколошких катастрофа како регионалних тако и глобалних размера²⁷.

4. Завршено је доба деловања међународног права и сада влада “право силе” САД и њихових вазала. Ранији уговори и обећања председника САД о престанку “хладног рата” постали су бесмислени. Безбедност сваке државе, поготово војна, мора се ослањати на равнотежу војне и економске моћи државе, јасно војно-стратешко планирање и мудро политичко одлучивање на највишем нивоу.

Нови ратови земаља НАТО са применом прецизног оружја од 1991.г. вођени су против земаља чије наоружање и командовање армијом су засновани на совјетском, руском наоружању и командном кадру школованом у СССР (Русији). Зато ти ратови више личе на испробавање будућег рата против Русије.

5. Коренито се променила сама суштина рата као политичког средства. Сада победнику није нужно да окупира земљу и уништи оружане снаге противника. Сада је победнику довољно да побеђеном противнику одузме тржишта за продају робе и радне снаге и да примора његово руководство да земљом управља по диктату воље победника. А истовремено и да његову привреду преведе у групу слабо развијених земаља, да изведе практично потпуно разоружање осим полиције, да примора на то да се фабрике победника чија производња је еколошки штетна лоцирају на територији побеђенога.

²⁶ В.П. Кириљенко, Л.П. Малишев, А.С. Скарисов. Извештај “Разрада основа правног обезбеђења еколошке безбедности процеса војне делатности у свим етапама животног циклуса система оружја и техничких средстава”. М., Фонд за националну и међународну безбедност, НИЦ “СТРИМ”, 1995., 73 с.

²⁷ Л.П. Малишев. Прецизно оружје - алтернатива атомском? Авијација и космонаутика, 1992, бр. 3-4, с. 10.

И све док сви ми не схватимо дубину савремених промена у свету, док не схватимо улогу Русије у савременом свету и у сопственој земљи, неће моћи да се реше нови проблеми обезбеђења војне, економске, еколошке и других врста националне безбедности Русије.

Да би се обновило место и улога Русије у светској заједници који нашој држави приличе, потребно је имати политички суверену, економски самодовољну земљу способну да изграђује или наручује савремене Оружане снаге и Ратну морнарицу, да развија привреду и нове технологије, науку и образовање, да ствара све врсте националне безбедности ради сигурне заштите својих животно важних интереса.